

SZKOLNY PROGRAM

WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

SZKOŁY PODSTAWOWEJ

IM. 17 PUŁKU UŁANÓW

W GONIEMBICACH

na rok szkolny 2019/2020

zatwierdzony na posiedzeniu Rady Rodziców dnia 17.09.2019r

SPIS TREŚCI

I. Podstawa prawna

II. Podstawy teoretyczne

III. Diagnoza potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym

IV. Czynniki ryzyka

V. Czynniki chroniące

VI. Charakterystyka grupy oddziaływań profilaktycznych oraz podmioty wskazane do współpracy

VII. Struktura oddziaływań wychowawczych

VIII. Cele, działania i priorytety wychowawczo-profilaktyczne

IX. Oczekiwane efekty

X. Działania alternatywne

XI. Ewaluacja programu

I. PODSTAWA PRAWNA SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

Podstawę prawną Szkolnego Programu wychowawczo-profilaktycznego stanowią następujące dokumenty:

1. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku, ratyfikowana przez Polskę 30 września 1991 r. (Dz. U. nr 120, poz. 526).

W preambule Konwencji podkreśla się, że rodzina będąca naturalnym środowiskiem dzieci powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, a dziecko wymaga szczególnej opieki, troski i ochrony prawnej zarówno przed jak i po urodzeniu.

Wśród całego katalogu praw dziecka, można wskazać te, które ściślej odnoszą się do wychowania i profilaktyki.

Konwencja (art. 5, art. 27), zgodnie z zasadą pomocniczości, podkreśla, że odpowiedzialność za wychowanie dziecka i kierowanie nim w sposób odpowiadający rozwijającym się zdolnościom dziecka spoczywa głównie na rodzinie oraz akcentuje poszanowanie państwa dla tego prawa. Dalej mówi się o ochronie dziecka przed bezprawną ingerencją w sferę jego życia rodzinnego lub domowego (art. 16), o pomocy rodzinie w wykonywaniu obowiązków wychowawczych poprzez zapewnienie odpowiednich instytucji i usług (art. 18), oświaty zdrowotnej i poradnictwa (art. 24), programów socjalnych (art. 19).

2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.(Dz. U. nr 78, poz. 483).

„Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia do decydowania o swoim życiu osobistym.” (art. 47)

„Rodzice mają prawo do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.” (art. 48)

„Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniem.” (art. 53 ust. 3)

„Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom...” (art. 68)

„Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonania obowiązku szkolnego określa ustawa. Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna.” (art. 70, ust. 1,2)

„Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia.

W tym celu tworzą i wspierają systemy indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.” (art. 70, ust. 4)

„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.” (art. 72, ust. 1)

„Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadanie własne.” (art. 166)

3. Prawo oświatowe

- **Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty** (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.)
- **Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe** (Dz. U. z 2017 r. , poz. 59)
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej** (Dz. U. z 2017 r. , poz.356)
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego** (Dz. U. z 2017 r., poz. 1658)
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii** (Dz.U. z 2015 r. poz. 1249 ze zm. z dnia 22 stycznia 2018 r.)
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych** (Dz.U. 2019 poz. 373)

- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2019 r. poz. 639).**
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017 r. poz. 1591 ze zmianami)**
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2019 r., poz. 502)**
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół Dz. U. z 2001 r. nr 61, poz. 624 ze zm.)**

4. Inne podstawy prawne działań wychowawczo -profilaktycznych w szkole

Należy wskazać również na najważniejsze przepisy poza oświatowe, odnoszące się do profilaktyki i wychowania. We wszystkich tych dokumentach podstawowe działania wobec dzieci i młodzieży wynikają z zasad promocji zdrowia i promocji zdrowego stylu życia. Dopiero na ich tle przekazuje się wiedzę o szkodliwości różnych zachowań i czynników oraz wskazuje na konkretne formy pomocy. Dostrzega się potrzebę współpracy w tych działaniach instytucji rządowych, samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych. Akcentowana jest tu zawsze rola doskonalenia nauczycieli oraz konieczność przygotowania dobrych programów wychowawczych i profilaktycznych w szkołach. Finansowanie tych działań w szkole należy do organów prowadzących.

- **Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487).
- **Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 783).
- **Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 957).
- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r, poz. 882).

5. Kierunki realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2019/2020.

Na podstawie art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148) ustalono następujące kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020:

1. Profilaktyka uzależnień w szkołach i placówkach oświatowych.
2. Wychowanie do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych.
3. Wdrażanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.
4. Rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów.
5. Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego.
6. Tworzenie oferty programowej w kształceniu zawodowym. Wdrażanie nowych podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.

Realizacja Szkolnego Programu Profilaktyczno-wychowawczego będzie szczególnie nastawiona na:

- profilaktykę uzależnień (**Priorytety IV**: Propagowanie zdrowego stylu życia- edukacja zdrowotna, **Priorytety VII**:

Znajomość umiejętności społecznych -**Oddziaływania profilaktyczne**)

- wychowanie do wartości poprzez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych (**Priorytety I**: Rozwijanie postaw obywatelskich i patriotycznych. Kształtowanie poczucia świadomości patriotycznej, **Priorytety II**: Moja mała ojczyzna – kształtowanie poczucia przynależności do społeczności lokalnej -**Oddziaływania wychowawcze**)

W ramach programu wychowawczo-profilaktycznego realizowane będą również dodatkowe działania :

- innowacja pedagogiczna „Czytam z klasą realizowana w klasie 2”,

-program profilaktyczny- „Spójrz inaczej”.

II. PODSTAWY TEORETYCZNE

Wychowanie to proces wspomaganie wychowanka w rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej (art. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe).

Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny. Wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają

człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji. W realizowanym procesie dydaktyczno -wychowawczym szkoła podejmuje działania związane z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, najważniejszymi świętami narodowymi i symbolami państwowymi.

Profilaktyka to proces wspomaganie człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie i likwidowanie czynników, które blokują prawidłowy rozwój, zaburzają zdrowy styl życia (w literaturze określonych jako zachowania ryzykowne).

Działania wychowawcze są prowadzone równolegle czterema przenikającymi się nurtami:

- wspomaganie naturalnego rozwoju dziecka,
- kształtowanie jego postaw zgodnie z wymaganiami i oczekiwaniami społecznymi,
- działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom pojawiającym się na drodze rozwojowej dziecka,
- działania mające na celu korygowanie utrwalonych nieprawidłowości z wcześniejszych okresów.

Wychowanie jest więc stałym procesem doskonalenia się wychowanka. Rola wychowawców polega na towarzyszeniu dziecku w rozwoju jego umiejętności i stwarzania warunków, które ten rozwój umożliwiają.

Wskazywanie pożądaných społecznie wartości, ich uzewnętrznianie oraz ochrona i ingerowanie, gdy na drodze dziecka pojawiają się zagrożenia, stanowią stałe elementy wychowania.

Pierwsze z tych działań jest wychowaniem w sensie ścisłym, drugie zaś to działanie profilaktyczne.

Chociaż profilaktyka koncentruje się na przeciwdziałaniu złu, a wychowanie polega na otwieraniu dziecka na dobro, mają ten sam naczelny cel, jakim jest zapewnienie prawidłowego rozwoju człowieka.

Profilaktyka i wychowanie winny opierać się na założeniu, że uczeń nie potrafi jeszcze samodzielnie dokonywać prawidłowych wyborów. Wobec tego często sam dla siebie stanowi zagrożenie. Dlatego prowadzenie dziecka ku dojrzałości jest zarówno wychowaniem jak i profilaktyką.

Profilaktyka jest więc niezbędnym elementem składowym wychowania. Dlatego szkoła jako placówka realizująca zarówno zadania wychowawcze jak i profilaktyczne powinna tak zbudować program wychowawczo-profilaktyczny, aby spełniał on następujące zadania:

- stwarzanie przyjaznego klimatu,
- reprezentowanie przez nauczycieli pozytywnych wzorców,
- wypracowanie wspólnej polityki wobec zachowań ryzykownych,
- współpraca z rodzicami,
- pomoc uczniom mającym trudności w nauce,
- wczesne rozpoznawanie uczniów z grup ryzyka i kierowanie ich do specjalistów w celu dokonania diagnozy,
- kierowanie uczniów zagrożonych – w porozumieniu z rodzicami – do instytucji udzielających specjalistycznej pomocy,

- szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie profilaktyki zagrożeń i umiejętności wychowawczych (MEN, nr 13, s. 20).

Pod pojęciem **Program wychowawczo-profilaktyczny** rozumie się propozycję realizacji działań wychowawczych i profilaktycznych skierowaną do konkretnych adresatów, posiadającą określone cele, zakres i metody pracy. Jest opracowywany zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy o rozwoju człowieka i możliwościach oddziaływania nań.

Szkolny Program wychowawczo-profilaktyczny to ogół działań chroniących dzieci i młodzież przed zakłóceniami w rozwoju i interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń.

III. DIAGNOZA POTRZEB I PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Diagnozę w Szkole Podstawowej im. 17 Pułku Ułanów w Goniembicach opracowano w oparciu o analizę:

- dokumentacji szkolnej,
- dokumentacji pedagoga szkolnego,
- informacji płynących od nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły o bieżących problemach wychowawczych,
- informacji od instytucji i organizacji współpracujących ze szkołą,
- obserwacji zachowań uczniów,

- frekwencji w dziennikach lekcyjnych,
- rozmów z nauczycielami, rodzicami i uczniami, ankiet przeprowadzonych na grupie badawczej uczniów, rodziców i nauczycieli
- wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora,
- ewaluacji wcześniejszych programów wychowawczo-profilaktycznych realizowanych w roku szkolnym 2018/2019,
- wniosków i analiz z pracy zespołów zadaniowych przedmiotowych, zespołów wychowawczych w roku szkolnym 2018/2019,
- innych dokumentów i spostrzeżeń ważnych dla szkoły (np. koncepcja funkcjonowania i rozwoju szkoły opracowana przez dyrektora, uwagi, spostrzeżenia, wnioski nauczycieli, uczniów, rodziców).

Celem powyższej diagnozy było rozpoznanie potrzeb, jak również problemów związanych ze społecznością szkolną. Na podstawie powyższych analiz wyszczególniono następujące zachowania problemowe stanowiące zagrożenie dla prawidłowego rozwoju uczniów:

- niepowodzenia w nauce,
- zjawisko agresji i przemocy,
- brak umiejętności społecznych,
- niewłaściwe wykorzystanie technologii informacyjnych.

Za najczęstsze przyczyny negatywnych zachowań uczniów uznano :

- stres i nieumiejętność radzenia sobie z nim,
- negatywny wpływ środowiska, w tym również rodzinnego,
- brak pozytywnych wzorców osobowych,
- brak alternatywnych – wobec zagrożeń – sposobów spędzania czasu wolnego,
- niemożność konstruktywnego zaspokajania potrzeb psychicznych, emocjonalnych i społecznych,
- brak poczucia własnej wartości,
- nierozwinięte kompetencje językowe i czytelnicze.

WNIOSKI DO DALSZEJ PRACY:

Z diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym wynika, że Szkoła Podstawowa w Goniemicach ma bardzo dobrą opinię w środowisku. Rodzice są zadowoleni z wyboru tej placówki edukacyjnej. W związku z tym szkoła dla utrzymania takiej opinii powinna:

- prowadzić zajęcia z zakresu profilaktyki przeciwdziałania agresji i przemocy,
- aktywnie włączać uczniów w działania patriotyczne na terenie szkoły i poza nią,
- dbać o bezpieczeństwo uczniów w szkole, prowadzić zajęcia z zakresu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży,
- poszerzać wiedzę uczniów na temat praw i obowiązków, zapoznawać uczniów z Konwencją Praw Dziecka,
- rozwijać umiejętności społeczne uczniów takie jak asertywność, empatia oraz wzajemna współpraca w grupie, wskazywać uczniom zdrowy styl życia i korzyści z niego płynące,
- rozwijać postawy obywatelskie i patriotyczne,
- kształtować poczucie przynależności do społeczności lokalnej,
- kształtować kompetencje językowe,
- rozwijać kompetencje czytelnicze,

- rozwijać umiejętności korzystania z technologii informatycznych ,
- budować pozytywny klimat społeczny w szkole,
- wspomagać harmonijny rozwój ucznia w sferze emocjonalnej, społecznej i twórczej,
- wzmacniać wychowawczo – opiekuńczą funkcję szkoły,
- tworzyć warunki do budowania pozytywnych relacji interpersonalnych,
- integrować społeczność szkolną,
- wzbudzać poczucie przynależności do grupy,
- redukować zachowania agresywne młodzieży poprzez interaktywne działania wychowawcze. Przeciwdziałanie przemocy i agresji w społeczności szkolnej,
- zwiększać umiejętności wychowawcze nauczycieli i innych pracowników szkoły,
- upowszechniać programy zwiększające kompetencje wychowawcze i profilaktyczne nauczycieli oraz rodziców.

IV. CZYNNIKI RYZYKA

Do najpoważniejszych zachowań ryzykownych zalicza się:

- palenie tytoniu;
- używanie alkoholu;
- używanie innych środków psychoaktywnych (narkotyków, środków wziewnych, leków);
- wczesna aktywność seksualną;
- zachowania agresywne i przestępcze.

Do najczęstszych czynników będących powodem niepowodzeń szkolnych i wychowawczych należą:

- niska motywacja do pokonywania trudności dydaktycznych /słabe wyniki w nauce,
- wagary,
- niejasno określone cele życiowe,
- obniżone poczucie własnej wartości,
- niska samoocena,
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych,
- uzależnienia, dysfunkcyjne grupy rówieśnicze,

- uległość wobec grupy,
- przemoc słowna i fizyczna,
- ubóstwo.

Motywy zachowań ryzykownych są bardzo różne, jednak do najczęściej wymienianych przez dzieci i młodzież należą:

- brak kontaktu z rodzicami,
- znalezienie miejsca w grupie, chęć zaimponowania,
- nuda, monotonia życia,
- brak umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- wzorce w mediach,
- bunt, przekora wobec dorosłych,
- odreagowanie emocji,
- uległość wobec presji grupy rówieśniczej,
- chęć pokazania się bardziej dorosłym,
- ucieczka przed problemami,
- ciekawość,
- zwrócenie na siebie uwagi.

Różne zachowania problemowe umożliwiają:

- zaspokojenie najważniejszych potrzeb psychologicznych (miłości, akceptacji, uznania, bezpieczeństwa, przynależności),
- realizację ważnych celów rozwojowych (np. określenie własnej tożsamości, uzyskanie niezależności od dorosłych),
- radzenie sobie z przeżywanymi trudnościami życiowymi (redukcja lęku i frustracji),

V. CZYNNIKI CHRONIĄCE

Czynniki chroniące – cechy, sytuacje, warunki zwiększające odporność uczniów na działanie czynników ryzyka.

Za najważniejsze zbadane czynniki chroniące (CBOS, 2011) uważa się:

- silną więź emocjonalną z rodzicami,
- zainteresowanie nauką szkolną,
- regularne praktyki religijne,
- poszanowanie prawa, tradycji, norm, wartości, autorytetów,
- pozytywną grupę rówieśniczą,

Głównym celem programów wychowawczych i profilaktycznych jest osłabianie czynników ryzyka i wzmacnianie czynników chroniących.

Koncepcje czynników ryzyka i czynników chroniących ukazują szkołę jako miejsce, gdzie cały czas mają miejsce działania zarówno czynników ryzyka jak i czynników chroniących. To, które czynniki przeważą zależy od sposobu kształtowania środowiska szkolnego przez zaangażowane osoby.

VI. CHARAKTERYSTYKA GRUPY ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH ORAZ PODMIOTY WSKAZANE DO WSPÓŁPRACY

UCZNIOWIE KLAS I-III

Młodszy wiek szkolny jest okresem, w którym dzieci rozwijają umiejętności współdziałania w grupie, zaspokajania własnych potrzeb, pełnienia różnych ról społecznych. Po raz pierwszy młody człowiek jest poddawany intensywnemu oddziaływaniu ze strony otaczającego środowiska i zmuszany do własnej aktywności w pokonywaniu różnorodnych trudności. Samoocena dziecka ma ogromny wpływ na jego stosunek do otaczającej rzeczywistości, funkcjonowanie w niej oraz osiągane sukcesy i ponoszone porażki. Dziecko nie potrafi jeszcze mówić o swoich uczuciach i emocjach, a najlepiej uczy się w trakcie działań. Poprzez nie rozładowuje także tkwiące w nim napięcie emocjonalne, konflikty i niepokoje.

Stąd też wychowanie i profilaktyka powinna się opierać na ich doświadczeniu, a jej głównym celem musi być podkreślanie potrzeby bycia zdrowym i utrzymywanie dobrego samopoczucia.

UCZNIOWIE KLAS IV-VIII

Okres ten nazywany również okresem przekory. Dlatego też dziecko w tym okresie jest trudne dla otoczenia. Zachodzą w nim duże przemiany.

Na pierwszym miejscu zachodzą gruntowne zmiany fizjologiczne w organizmie dziecka, a na czoło wysuwa się dojrzewanie płciowe wywołane „budzeniem się” gruczołów, dotąd zahamowanych. Budzi się instynkt seksualny dziecka, który wywiera ogromny wpływ na jego system nerwowy. Dokonuje się gruntowna przebudowa psychiki dziecka, następuje zwrot od obiektywizmu do subiektywizmu. Dziecko interesuje się głównie własnym wnętrzem, samym sobą (odkrycie jaźni). Jest to czas samotności, refleksji i pisania pamiętników. Inną cechą charakterystyczną dla tego okresu jest osłabienie zdolności intelektualnych, co przejawia się brakiem szerszego zainteresowania, obojętnością i nudą. Występuje też bardzo wyraźnie negatywny stosunek do młodszych dzieci, na które patrzą z góry. Charakterystyczny jest też stosunek do osób przeciwnej płci. Chłopcy i dziewczęta unikają siebie nawzajem, nawet ignorują siebie otwarcie. Jest to szczególnego rodzaju zainteresowanie płcią przeciwną w tym wieku.

Na tym etapie nasilają się wpływy rówieśnicze. Czasem rozpoczyna się eksperymentowanie z alkoholem i tytoniem, rzadziej ze środkami odurzającymi. Dlatego też dzieci potrzebują w tym wieku nowych informacji, bardziej kompleksowych sposobów sprawdzania siebie oraz silniejszych motywacji do unikania środków odurzających. Jednocześnie musimy kontynuować działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa i osobistej odpowiedzialności.

RODZICE

Ważnym i nieodzownym elementem programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły jest współpraca z rodzicami. Rodzice są koniecznym i nieodzownym filarem, od którego bardzo zależy sprawne funkcjonowanie szkoły. Pozyskanie sobie rodziców jest jedyną możliwością na skuteczne oddziaływanie wychowawcze na terenie szkoły.

Relacja rodzic - szkoła była przedmiotem badań wielu pedagogów, psychologów i socjologów. Interesującą koncepcję relacji rodziny, szkoły i społeczności lokalnej opracowała psycholog Joyce Lucy Epstein. Jej teoria znalazła szerokie zastosowanie praktyczne w Stanach Zjednoczonych i cieszy się ogromnym powodzeniem.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej rodzice są głównymi wychowawcami dzieci, a szkoła winna wspierać rodzinę w procesie wychowawczym, kultywowaniu uniwersalnych wartości i pielęgnowaniu tradycji. Dlatego musimy pamiętać, że rodziców należy traktować jak partnerów w pracy wychowawczej, tzn. uwzględniać ich oczekiwania i sugestie dotyczące wychowania. Zdanie rodziców powinno być także brane pod uwagę przy konstruowaniu założeń i treści programu wychowawczego szkoły. Zasady współpracy w tym zakresie powinny uwzględniać:

- uznanie nadrzędnej roli rodziców w procesie wychowania dziecka,
- przepływ informacji o uczniach pomiędzy rodzicami i nauczycielami,
- poradnictwo dla rodziców,
- udzielanie rodzicom wsparcia w trudnych sytuacjach,

- kierowanie do ekspertów (psychologów, logopedów itp.)

Efektywność oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych zależy w dużym stopniu od tego, jaki jest stosunek rodziców uczniów do podejmowanych w szkole działań. Dlatego warto włączyć rodziców w realizowany program. Rodzicom powinno się zaproponować uczestnictwo w niektórych zajęciach wychowawczych i profilaktycznych obejmując w ten sposób oddziaływaniami również środowisko rodzinne dziecka.

VII. STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH

Rada Pedagogiczna:

- ma obowiązek niesienia wszechstronnej pomocy dzieciom, które padły ofiarą przestępczości,
- ma obowiązek ścisłej współpracy z Policją, z sądem dla nieletnich (w razie zaistniałej potrzeby),
- w sposób zdecydowany reaguje na obecność w szkole osób obcych, które swoim podejrzanym zachowaniem stwarzają zagrożenie dla ucznia,
- współpracuje z instytucjami w organizowaniu różnych form spędzania czasu przez dzieci szczególnie z rodzin patologicznych i zaniedbanych środowiskowo,

- poprzez prowadzone działania wychowawcze kształtuje u uczniów i ich rodziców świadomość prawną w zakresie ponoszenia konsekwencji wynikających z popełnionych czynów karalnych,
- opracowuje projekt programu wychowawczo-profilaktycznego i uchwała go w porozumieniu z Radą Rodziców,
- uczestniczy w realizacji Szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego,
- uczestniczy w ewaluacji Szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego,

Dyrektor:

- dba o prawidłowe funkcjonowanie szkoły, o poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły, o kształtowanie twórczej atmosfery pracy w szkole,
- współpracuje z Samorządem Uczniowskim,
- stwarza warunki do prawidłowej realizacji Konwencji Praw Dziecka oraz umożliwia uczniom podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i religijnej,
- czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego,
- ma obowiązek organizowania spotkań szkoleniowych dla nauczycieli, umożliwiać udział w kursach pedagogicznych,

- współpracuje z zespołem wychowawców, pedagogiem, psychologiem, wspomaga nauczycieli w realizacji zadań,
- nadzoruje realizację szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego,

Wychowawcy klas oraz pedagog szkolny:

- prowadzą w różnych formach szkolenia rodziców,
- dążą w swojej pracy do integracji zespołu klasowego, angażując w życie klasy wszystkich uczniów, również nieakceptowanych,
- wspólnie z pedagogiem szkolnym zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów,
- sprawują opiekę wychowawczą nad uczniami szkoły, a w szczególności : tworzą warunki wspomagające ich rozwój i przygotowują do życia w rodzinie i w społeczeństwie,
- poznają warunki życia i nauki swoich wychowanków,
- mają obowiązek kształtować właściwe stosunki między uczniami, opierając je na tolerancji i poszanowaniu godności osoby,
- uczą pozytywnego myślenia i stawiania na sukces poprzez rozwijanie poczucia własnej wartości,

- kształtują umiejętność pracy w zespole, uczą demokratycznego podejmowania decyzji, elastyczności w zachowaniu,
- realizują w toku pracy wychowawczej treści i cele programowe Szkolnego Programu wychowawczo-profilaktycznego,

Rodzice:

- powinni zadbać o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów, proponować im pozytywne formy wypoczynku dostępne w szkole i poza nią,
- mają prawo do poznania zadań i zamierzeń dydaktyczno -wychowawczych w danej klasie i w szkole,
- rodzice i nauczyciele współdziałają ze sobą w sprawach wychowania i kształcenia dzieci,
- współtworzą szkolny program wychowawczo-profilaktyczny,
- uczestniczą w zebraniach i konsultacjach organizowanych przez szkołę.

Rada Rodziców:

- reprezentuje ogół rodziców szkoły oraz podejmuje działania wspierające proces wychowawczy szkoły,

- współdecyduje o formach pomocy dzieciom oraz ich wypoczynku, współuczestniczy w opracowaniu programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły,
- pozyskuje i gromadzi środki finansowe w celu wspierania działalności szkoły,
- organizuje formy aktywności rodziców na rzecz wspomagania realizacji celów i zadań szkoły,

Samorząd Uczniowski:

- jest animatorem, inspiratorem i organizatorem życia kulturalnego i intelektualnego na terenie szkoły i w środowisku lokalnym,
- reprezentuje postawy i potrzeby środowiska uczniowskiego wobec dyrektora i grona pedagogicznego,
- inicjuje działania dotyczące życia uczniów,
- propaguje ideę samorządności oraz wychowania w demokracji,
- angażuje uczniów do wykonywania niezbędnych prac na rzecz klasy i szkoły,
- dba o dobre imię i honor szkoły oraz wzbogaca jej tradycję,
- wyraża za pośrednictwem swojego opiekuna opinię dotyczącą problemów społeczności uczniowskiej.

Na terenie szkoły i poza nią stwarza się różnorodne sytuacje wychowawcze umożliwiające osiągnięcie założonych wcześniej celów wychowawczych. Są to między innymi uroczystości szkolne, które pozwalają kultywować obrzędowość.

Należą do nich:

- Uroczysta inauguracja roku szkolnego,
- 80 rocznica wybuchu II wojny światowej,
- Akcja „Sprzątanie świata”,
- Ślubowanie uczniów klas pierwszych,
- Uroczyste obchody Dnia Edukacji Narodowej,
- Dzień Papieski,
- Wszystkich Świętych,
- Andrzejki,
- Mikołajki,
- Jasełka Bożonarodzeniowe i Wigilie Klasowe,
- Dzień Babci i Dziadka,
- Balik karnawałowy,
- Walentynki,
- Dzień Kobiet,
- Pierwszy Dzień Wiosny,
- Rekolekcje wielkopostne,
- Dzień Ziemi,
- Święto Uchwalenia Konstytucji 3 Maja,
- Dzień Unii Europejskiej,
- Dzień Patrona Szkoły,

- Dzień Matki i Dzień Ojca,
- Dzień Dziecka,
- Rodzinny festyn sportowo – rekreacyjny,
- Uroczyste zakończenie roku szkolnego

Branie aktywnego udziału uczniów w przygotowaniu tych uroczystości oraz ich obserwacja kształtuje u uczniów twórcze myślenie i działanie, szacunek dla tradycji i symboli szkolnych i narodowych oraz właściwe zachowanie podczas uroczystości. Uroczystości te przebiegają według ustalonego harmonogramu.

VIII. CELE, DZIAŁANIA I PRIORYTETY WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE

Cele ogólne programu:

Działalność wychowawcza w szkole i placówce polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

- fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych,

- psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności, ukształtowanie postaw sprzyjających rozwijaniu własnego potencjału kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów, zdrowiu i dobrej kondycji psychicznej,
- społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz dokonywania wyborów, a także doskonaleniu umiejętności wypełniania ról społecznych,
- aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

W ramach Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego prowadzone są następujące działania:

- **Działania informacyjne** w szkole polegają na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych skierowanych do uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły.
- **Działania edukacyjne** mające za zadanie pomoc w rozwijaniu umiejętności psychologicznych i społecznych poprzez pomoc psychologiczną, treningi, warsztaty psychologiczne. Działalność edukacyjna w szkole polega na stałym poszerzaniu

i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

- **Działania profilaktyczne** w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

Działania wychowawcze, które obejmują w szczególności:

- współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta,
- kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należą do jednych z najważniejszych wartości w życiu, a decyzje w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych,
- współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych,
- wzmocnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną,
- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmocnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami,

- **Działania alternatywne** czyli pomoc w zaspokojeniu potrzeb (sukcesu, przynależności) oraz osiągnięcie satysfakcji życiowej poprzez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (sportową, społeczną, artystyczną).
- **Działania interwencyjne.** Wspieranie uczniów, rodziców, nauczycieli w sytuacjach kryzysowych, pomoc w rozwiązywaniu sytuacji trudnych.
- **W ramach Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego realizowane będą następujące priorytety oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych:**

Priorytet I: Rozwijanie postaw obywatelskich i patriotycznych. Kształtowanie poczucia świadomości patriotycznej
(**Oddziaływania wychowawcze**)

- Priorytet II: Moja mała ojczyzna – kształtowanie poczucia przynależności do społeczności lokalnej (**Oddziaływania wychowawcze**)
- Priorytet III: Przeciwdziałanie agresji i przemocy (**Oddziaływania profilaktyczne**)
- Priorytet IV: Propagowanie zdrowego stylu życia- edukacja zdrowotna (**Oddziaływania profilaktyczne**)
- Priorytet V: Znajomość praw i obowiązków (**Oddziaływania profilaktyczne**)
- Priorytet VI: Znajomość zasad bezpieczeństwa (**Oddziaływania profilaktyczne**)

- Priorytet VII: Znajomość umiejętności społecznych (**Oddziaływania profilaktyczne**)
- Priorytet VIII: Kształtowanie kompetencji językowych (**Oddziaływania wychowawcze**)
- Priorytet IX: Wyposażenie w kompetencje czytelnicze (**Oddziaływania wychowawcze**)
- Priorytet X: Nabywania wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem metod i technik wywodzących się z informatyki. Bezpieczeństwo cyfrowe uczniów. (**Oddziaływania wychowawcze**)

IX. OCZEKIWANE EFEKTY

W wyniku oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych uczeń:

- wie, jak należy zachować się w czasie uroczystości szkolnych i państwowych,
- zna symbole narodowe i okazuje im należyty szacunek,
- kształtuje więzi z ojczyzną, a także poszanowania innych państw i dorobku ich narodów,
- wie, że trzeba wzmacniać potrzeby ochrony tradycji,
- uczestniczy aktywnie w życiu społeczności szkolnej, lokalnej i państwowej,
- zna symbole narodowe, polskie pieśni patriotyczne,

- wie, jak wzmocnić więzi emocjonalne z rodziną,
- rozumie uczucie miłości, przywiązania i szacunku do rodziców,
- zna historie i najważniejsze zabytki swojego miejsca zamieszkania,
- potrafi eliminować zachowania agresywne i unikać przemocy,
- potrafi umiejętnie rozwiązywać konflikty rówieśnicze,
- zna instytucje udzielające wsparcia ofiarą przemocy,
- umie praktycznie zastosować zdobytą wiedzę i przewidywać skutki własnego działania,
- zna zagrożenia istniejące w środowisku uczniowskim,
- zna różne sposoby na pokonywanie złości,
- ma poczucie własnej wartości,
- ogranicza używanie agresji słownej i wulgaryzmów.
- zna szkodliwość środków odurzających,
- potrafi aktywnie spędzać czas wolny,

- zna konsekwencje nie dbania o własne zdrowie i najbliższych,
- zna numery telefonów alarmowych i potrafi zachować się w sytuacji zagrożenia zdrowia,
- odróżnia prawidłowe odżywianie od nieprawidłowego,
- rozumie strukturę żywienia wynikająca z piramidy zdrowia,
- dba o czystość swojego ciała: włosy, paznokcie, ubiór, zdrowe zęby i narządy zmysłów,
- rozumie przyczyny chorób zakaźnych,
- zachowuje ład i porządek w swoim otoczeniu,
- wie jakie skutki uboczne ma alkohol, papierosy i narkotyki,
- rozumie zakaz spożywania używek,
- jest asertywny,
- zna zagrożenia wynikające z korzystania z telewizji i Internetu,
- rozumie znaczenie uprawiania sportu dla zdrowia,
- aktywnie wypoczywa,

- zna prawa i obowiązki dziecka,
- potrafi wyrazić własne opinie i poglądy,
- posiada ukształtowane zasady moralne i rozróżnia zagrożenia jakie człowiek napotyka w życiu,
- przestrzega postanowień statutu szkoły,
- ma poczucie własnej wartości i wie jak pracować nad jej podnoszeniem,
- ma ukształtowaną i utrwalaną postawę szacunku dla norm i wartości społecznych, kulturowych i rodzinnych,
- ma ukształtowaną postawę tolerancji wobec inności,
- ma ukształtowaną postawę współodpowiedzialności za zespół (szkolny, klasowy),
- potrafi prawidłowo oceniać zagrożenia,
- umie bezpiecznie poruszać się po drodze,
- zna zagrożenia płynące z Internetu oraz potrafi bezpiecznie z niego korzystać,
- zna zasady współżycia w zespole,
- zna podstawowe zasady ruchu drogowego, zna znaki drogowe,

- wie do kogo zwrócić się w sytuacjach zagrożenia,
- zna numery alarmowe,
- nie bawi się lekarstwami i środkami chemicznymi,
- nie zrywa nieznanych owoców i grzybów,
- wie jak zachować się w kontaktach z nieznajomymi,
- wie jak zachować się w sytuacji zagrożenia pożarem.
- potrafi uczyć się efektywnie,
- umie praktycznie zastosować zdobytą wiedzę i przewidywać skutki własnego działania,
- potrafi okazywać uczucia przyjaźni, sympatii i empatii,
- pomaga innym koleżankom i kolegom w ich problemach,
- pokonuje uprzedzenia wobec osób chorych i niepełnosprawnych,
- jest gotowe nieść pomoc osobom słabszym, niepełnosprawnym i potrzebującym,
- umie sobie radzić ze stresem, mieć zdrowy dystans do przeciwności losu,

- umie odróżniać drobne niepowodzenia od prawdziwych problemów,
- zna zasady dobrej komunikacji,
- potrafi określić i nazwać pozytywne i negatywne emocje,
- potrafi rozmawiać w sposób kulturalny,
- nie używa wulgaryzmów,
- zna zwroty grzecznościowe i używa ich na co dzień,
- zna swoje indywidualne zainteresowania czytelnicze,
- potrafi rozmawiać o swoich preferencjach czytelniczych,
- rozwija zainteresowania i pasje,
- potrafi korzystać z księgozbioru biblioteki,
- potrafi korzystać z literatury popularnonaukowej jako źródła wiedzy,
- zna podział literatury, potrafi je określić i nazwać,
- wie jak odpowiedzialnie, bezpiecznie i higienicznie posługiwać się komputerem i podstawowymi urządzeniami cyfrowymi,

- posiada umiejętność dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w Internecie,
- zna zagrożenia płynące z sieci,
- zna sposoby postępowania obowiązujące w szkole dotyczące sprawcy i ofiary przemocy.

X. DZIAŁANIA ALTERNATYWNE

- **Działania alternatywne zwane są często profilaktyką ukrytą, ponieważ nie kojarzą się dzieciom z typowymi działaniami zapobiegającymi. Są to między innymi:**
 - zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przedmiotowe,
 - zajęcia, zawody sportowe,
 - imprezy szkolne i klasowe,
 - promocja zdrowego stylu życia,
 - pomoc materialna.

XI. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja jest badaniem efektywności podjętych działań. Systematyczna refleksja nad realizacją Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego oraz gromadzenie wiedzy o programie pozwala na dokonanie analizy i oceny skuteczności programu, a także rozwiązywanie problemów pojawiających się w czasie realizacji.

Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo-profilaktycznego. Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- analizę dokumentacji,
- rozmowy z rodzicami i uczniami,
- wymianę uwag, spostrzeżeń i własnych doświadczeń w zespołach wychowawców i nauczycieli,
- w miarę potrzeb- ankiety przeprowadzone wśród uczniów i rodziców, nauczycieli,
- analizę wytworów pracy uczniowskiej i ich zaangażowanie w działania promujące zdrowy styl życia.

Ewaluacja programu przeprowadzać będą wychowawcy klas na końcu każdego roku szkolnego. Na podstawie ich wniosków i rekomendacji powołany przez dyrektora Zespół ds. spraw ewaluacji programu przeprowadzi całościową ewaluację w każdym roku szkolnym. Z wynikami prac zespołu zostanie zapoznana rada pedagogiczna i rada rodziców.

W przypadku wymaganych natychmiastowych zmian programu będą tworzone aneksy.